

27 Sentyabr – şəhid qanıyla yazılan tarix

Azərbaycanın tarixinə qızıl hərflərlə yazılmış Vətən müharibəsinin başlamasından beş il ötür. Otuz ilə yaxın işğal altında qalan torpaqlarımız qəhrəman şəhidlərimizin, əsgərlərimizin və zabitlərimizin, qazilərimizin qanı və canı bahasına işğaldan azad edildi. Xalqımız hər zaman mübariz oğul və qızlarının şücaətini yüksək qiymətləndirir, bu yolda qurban gedən şəhidlərimizin xatirəsini uca tutur. Əbədiyyətə qovuşan şəhidlərimiz öz adlarını Azərbaycan xalqının şanlı tarixinə əbədi yazdırıb. Hər günü bir qəhrəmanlıq dastanı olan, Azərbaycan tarixinə parlaq səhifə kimi yazılan 44 günlük Vətən müharibəsi ölkəmizin hərbi gücünün, Ordumuzun haqq işi uğrunda ədalətli savaşının nümayişinə çevrildi.



Fəzail İBRAHİMLİ,
Milli Məclisin deputatı

Azərbaycanın Vətən səfəsi, əslində, dünyanın haqq səfəsi olmalı idi. Çünki 200 il ərzində xarici himayədarlarına güvənən ermənilər işğalçılıq, talan, soyqırımı kimi qeyri-insani əməllərə imza atmışdı. 1988-ci ildə Ermənistanın Dağlıq Qarabağ bölgəsini ilhaq etmək istəyi ilə başlanan son münaqişə, Sovet İttifaqının dağılması və Azərbaycanın müstəqillik qazanması ilə yeni mərhələyə keçdi. 1988-94-cü illərdə davam edən Birinci Qarabağ savaşını, Vətən müharibəsini etiraf etmək nə qədər çətin olsa belə, uduzmaq, məğlub durumuna düşmək məcburiyyətində qalmışdıq. Azərbaycanı gücsüz və müdafiəsiz görən zalım düşmən “arxalı köpək qurd basarcasına” torpaqlarımızın 20 faizindən çoxunu işğal etmiş, bir milyondan artıq insanımızı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə salmışdı. Təbii ki, bunlara tək özü nail olmamışdı. Arxasında dayananların, havadarlarının, çirkli çevrələrin, gözləri qandan, insanlıq dramlarından doymayan güc mərkəzlərinin, onlara Azərbaycan-Türk torpaqlarında qondarma dövlət yaradanların sayəsində nail olmuşdu. Ötən dövr ərzində - 1993-cü ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistanın işğalçılığını birmənalı pisləyən, onun işğal olunmuş ərazilərdən qeyd-şərtsiz çıxmasını tələb edən 4 qətnaməsinin qəbul edilməsinə baxmayaraq, onların heç biri icra edilməmiş, yerinə yetirilməmişdir. 1992-ci ildə ATƏT-in Minsk qrupunun yaradılmasına, ona münaqişənin sülh və danışıqlar yolu ilə həllində vasitəçilik missiyasının etibar edilməsinə, Rusiya, Fransa və ABŞ-ın iştirakı ilə həmsədrlər institutunun təşkil edilməsinə baxmayaraq, münaqişə həll olunmamış, dondurulmuş vəziyyətdə qalmışdı. Nə 4 qətnamə qəbul edən BMT və onunun Təhlükəsizlik Şurası, nə də ATƏT, Minsk qrupu və həmsədrlər bu dövr ərzində əllərində olan təsir və təzyiq mexanizmlərini işə salmamış, Ermənistanı sanksiyalar tətbiq etməmiş, onu cəzalandıraraq, işğaldan geri çəkəndirməyə nail olmamışdır. İkili, üçlü, beşli standartlarla, işğalçı ilə işğala qalanı eyniləşdirən, bir çox hallarda da işğalçını növbəti işğala stimullaşdıran, iştahlandıran davranışlara yol verməmişdilər, münaqişə çoxdan, ədalətli və müsbət həllini tapmış, bölgədə sülh və əmin-amanlıq

çoxdan bərqərar edilmiş olardı. Amma öz cılız, dar maraqları, çıxarları naminə bunu etmədilər, əslində, Ermənistanın Azərbaycanı qarşı bir təzyiq, bir silah kimi istifadə etməyə, Azərbaycanı öz Haqq mübarizəsindən çəkəndirməyə, tutduğu müstəqil inkişaf yolundan döndərməyə çalışdılar. Ancaq bir şey bəllidir ki, sivil dünyada yaşadığımızı iddia etdiyimiz bir dövrdə ermənilərin dinc insanlara, işğal etdikləri torpaqlara, bu torpaqlar üzərində insanların alın təri ilə ərsəyə gəlmiş minlərlə tikililərə, o cümlədən bəşəri əhəmiyyət daşıyan tarixi-mədəni abidələrimizə qarşı törədilmiş cinayətlər heç də sivil dünyanın sakinlərinə xas olan hərəkətlər deyildi. Bütün bunları ermənilər bizim torpaqlarımızda, bizim şəhər və kəndlərimizə qarşı və nəhayət bizim xalqımıza qarşı etmişdilər. Nəhayət, onların 27 sentyabr 2020-ci il tarixində cəhd göstərdikləri növbəti hərbi təxribat azadlıq müharibəsinin alovlanması üçün bir qığılcım oldu. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin 2020-ci il 2 dekabr tarixli sərəncamına əsasən Vətən müharibəsinin başladığı gündən – sentyabrın 27-nin Anım Günü kimi qeyd edilməsi qəhrəmancasına döyüşmüş, ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərimizə dərin ehtiramın ifadəsidir. Vətən müharibəsində şanlı Qələbə xalqımızın igid övladlarının qanı-canı bahasına qazanılıb, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda gedən qanlı döyüşlərdə 3 minə yaxın əsgər və zabitemiz şəhid olub. Şəhid və qazilərimizin qəhrəmanlığı dövlətimiz və xalqımız tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Xalqımız və bütün dünya azərbaycanlıları şəhidlərin əziz xatirəsini təkcə 27 Sentyabr - Anım Günü deyil, həmişə ehtiramla yad edir. Bu gün istər şəhid ailələri, istərsə də qazilərimiz hərtərəfli dövlət qayğıları ilə əhatə olunurlar. Hələ müharibənin ilk günlərində Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva hospitala baş çəkərək yaralı əsgərlərimizlə görüşür, onlarla söhbətləşir, mülalicə şəraitini ilə maraqlanırdılar. “Mən hər zaman qazilərin yanında olacağam”, - deyən Prezident İlham Əliyev, əslində, cəmiyyətimizdə bütün müharibə iştirakçılarına olan münasibətini nümayiş etdirirdi. Yaralanmış müharibə iştirakçılarının reabilitasiyası və onların sosial məsələlərinin həlli istiqamətində çoxşaxəli işlər həyata keçirilir. Bu, bir daha sübut edir ki, dövlətimiz hər zaman öz əsgərinin yanındadır. Biz sadəcə 27 sentyabr tarixində deyil, hər zaman qəhrəman şəhidlərimizi sevgi ilə anır, onlarla fəxr edirik, qəlbən öz minnətdarlığımızı bildiririk. Çünki dövlətimizin ərazi bütövlüyü məhz onların sayəsində bərpa olunub. Xalqımız öz mənəvi bütövlüyünü, öz qürurunu məhz onların igidliyi, fədakarlığı sayəsində bərpa edib. Məhz onların sayəsində biz hər kəsin gözüne dik baxa, öz milli kimliyimizlə fəxr



edə, işğaldan azad edilən torpaqlarımızda azad və qürurla gözə bilirik.

Müharibənin birinci günü Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev televiziya ilə xalqa müraciət edərək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bir neçə istiqamətdə törətdiyi təxribatlara cavab olaraq Ordumuzun genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatına başladığını bəyan etdi: “Ermənistan işğalçı dövlətdir, bu işğala son qoyulmalıdır və son qoyulacaqdır. Biz haqq yolundayıq. Bizim işimiz haqq işidir. Biz zəfər çalacağıq! Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!”.

Dövlət başçısının xalqa müraciətində dediyi bu sözlər hər bir azərbaycanlıni düşmən üzərində Qələbəyə ruhlandıran şüara çevrildi. Vətən müharibəsi dövründə ölkə başçımız bütün siyasi təzyiqlərə və təhdidlərə sinə gərdi. Dövlətimizin başçısının yüksək siyasi məharəti sayəsində diplomatik cəbhədə də böyük uğurlar qazanıldı. Prezident İlham Əliyev müharibə dövründə dünyanın aparıcı media qurumlarına 30-dan çox müsahibə verdi, münaqişə ilə bağlı əsl həqiqətləri beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırdı. Prezident İlham Əliyev xüsusilə yenilməzlik və özünəməxsus prinsiplilik nümayiş etdirərək xalqımızın milli maraqlarını qətiyyətlə müdafiə etdi, dahiyənə taktiki həmlələrlə ardıcıl və məqsədə köklənmiş siyasət apararaq möhtəşəm bir tarixi qələbə qazandı. Şübhəsiz ki, şanlı qələbəmiz “Nəyi nə vaxt, necə edəcəyimizi bilir” deyən Müzəffər Ali Baş Komandanın müdrik bir sərkərdə qətiyyətinin məntiqi təzahürü, həm də dünyanın ən güclü 50 ordusu sırasında yer alan Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin nəyə qadir olduğunun bəyanı idi. İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə cənab Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqımıza etdiyi bütün müraciətlərində həm qələbə xəbərlərini çatdırır, həm də ordumuz tərəfindən məhv edilmiş və ya hərbi qənimət kimi götürülmüş düşməne aid texnika və silah-sursatların siyahısını paylaşırdı. Hansı ki, bu texnika və silah-sursatlar daha

sonra 10 dekabr – Zəfər paradında, Azadlıq meydanında nümayiş olundu.

Təkrarolunmaz hərbi taktika və strategiya ilə böyük rəğbət qazanan ordumuz istər texniki təchizatı, istər nizam-intizamı, istərsə də hərbi hazırlığı ilə beynəlxalq miqyasda nümunə göstərildi. Hazırda xarici hərbi ekspertlər ən müsair Azərbaycan Ordusunun Vətən müharibəsində göstərmiş olduğu şücaət və rəşadəti əsrimizin döyüş zirvəsi kimi qiymətləndirirlər. Bu zəfərin müəllifi Ali Baş Komandan, Azərbaycan Ordusu, öz qəhrəmanlıqları ilə ad qazanmış əsgər və zabitlərimizdir. Ata yurdlarımızı düşmən əsarətindən xilas edən igid Vətən oğulları mənfur düşməni rüsvayçı təslimçilik aktını imzalaməyə məcbur etdi. Məhz Qarabağımızın bağrında yer alan, mədəniyyət paytaxtımız Şuşa şəhərinin işğaldan azad olunması Ermənistanın diz çökməsi ilə nəticələndi. Davamında 10 noyabr 2020-ci il tarixində imzalanan üçtərəfli Bəyanat ölkəmizin hərbi-siyasi qələbəsinin, Ermənistanın isə kapitulyasiyasının təqdimatı oldu. İkinci Qarabağ müharibəsində qazanın Zəfərin ən mühüm amillərindən biri xalqımızın Vətən torpaqlarının azad olunması naminə öz dövləti və ordusu ətrafında sıx birləşməsi oldu. Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımız, ölkəmizin haqq işinə dəstək verən digər xalqların nümayəndələri erməni lobbisinin çirkin kampaniyalarına qarşı fədakarlıqla mübarizə apardılar. Etnik və dini mənsubiyyətdən asılı olmayaraq ölkəmizin bütün vətəndaşları görünməmiş həmrəylik nümayiş etdirdi, ön və arxa cəbhədə sarsılmaz birlik yarandı. Bu birlik və həmrəylik haqlı olaraq “Dəmir yumruq” kimi səciyyələndirilir.

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra da Azərbaycan zəfərdən-zəfərə doğru irəliləməkdə davam etdi. Vətən müharibəsində qazanılmış Qələbədən dərhal sonra azad olunmuş ərazilərin bərpasına başlandı. Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə azad Qarabağımızda mühüm infrastruktur obyektlə-

rinin təməli qoyuldu, möhtəşəm layihələrə start verildi. Şuşaya Zəfər yolu çəkildi, Füzulidə Beynəlxalq Aeroport açıldı. Zəngilan rayonunda tikilən “ağıllı kənd”ə ilkin olaraq 66 ailə, ümumilikdə 326 nəfər köçürüldü. Bununla da “Böyük Qayıdış”ın başlanğıcı qoyuldu.

27 sentyabr Azərbaycan Prezidentinin təkcə Ermənistanı deyil, bütövlükdə dünya erməniliyinə vurduğu son dərəcə ağır siyasi və hərbi zərbənin başlanğıc günüdür. Cənab İlham Əliyev müharibə müddətində şəxsi keyfiyyətlərindəki qətiyyətin, dönməzliyin diplomatik bacarıq və sərəfəsi ilə vəhdətini nümayiş etdirərək bildirmişdi: “Biz “bunu dayandırın, biz işləyəcəyik, danışıqlar aparacağıq, yardım edəcəyik” kimi bəyanatlara qulaq asmaq mövqeyində deyilik. Biz bunu dəfələrlə eşitməmişik. Bizim daha 30 il gözləməyə vaxtımız yoxdur. Münaqişə indi həll olunmalıdır”. Bu məqamda 44 günlük Vətən müharibəsi günlərində Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın özündə böyük mənəvi təsir gücünü daşıyan bir fikrini xatırlamaq yerinə düşər: “Qoy uca Tanrı hər bir azərbaycanlıya müqəddəs Qarabağ torpağını öpməyi nəsis etsin”. Bəli, uca Tanrı bizə müqəddəs Qarabağ torpağını öpməyi nəsis etdi, bizi arzularımıza qovuşdurdu.

27 sentyabr həm də arzularımızın çin olduğu gündür. Qüdrətli Azərbaycan dövləti və xalqı haqq və şərəf işimiz olan Vətən müharibəsində qəhrəmancasına döyüşmüş, canı, qanı bahasına Azərbaycan bayrağını əzəli və əbədi torpaqlarımızda dalğalandırmış şəhidlərimizin işıqlı xatirəsini daim yaşadacaq. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, Qarabağın azadlığı naminə canından keçmiş bütün Vətən övladlarının xatirəsi bu gün hörmət və ehtiramla yad edilir. Xalqımız Zəfər tariximizi yazan şəhidlərimizin əziz xatirəsini daim qəlbində yaşadır və yaşadacaq. Onların Vətən sevgisi hər birimiz üçün örnək olaraq qalacaq.

Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!